

Теоретико-методологічні засади формування продукту бухгалтерського обліку

Стаття присвячена поглибленню теоретичних та методологічних положень бухгалтерського обліку шляхом визначення економічної сутності поняття «продукт бухгалтерського обліку», формулювання його основних характеристик та властивостей. Визначено місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства. Обґрунтовано, що система бухгалтерського обліку є основним джерелом облікової інформації, що перетворює первинні дані, зафіксовані в документах, у якісний інформаційний продукт та адаптує всю різноманітність інформаційних потоків під потреби управління діяльністю господарюючих суб'єктів.

Введено в теорію і практику бухгалтерського обліку поняття «продукт бухгалтерського обліку», як інформація, знання та обліковий інформаційний ресурс, які мають свою вимірність, вартість, корисність та якість, отримані в результаті синергії технологічних засобів, методів та організаційних процедур, від використання якого очікується прийняття ефективних управлінських рішень. Визначено основні характеристики продукту бухгалтерського обліку. Запропоновано ряд заходів, які сприятимуть формуванню якісного продукту бухгалтерського обліку для потреб управлінської системи.

Ключові слова: продукт бухгалтерського обліку, обліковий інформаційний ресурс, синергія, ефективність управлінських рішень, система управління.

М.А. ПРОДАНЧУК

(Буковинський державний фінансово-економічний університет Чернівці, Україна)

Теоретико-методологические основы формирования продукта бухгалтерского учета

Статья посвящена углублению теоретических и методологических положений бухгалтерского учета путем определения экономической сущности понятия «продукт бухгалтерского учета», его основных характеристик и свойств. Определено место бухгалтерского учета в информационной системе предприятия. Обосновано, что система бухгалтерского учета является основным источником учетной информации, превращает первичные данные, зафиксированные в документах, в качественный информационный продукт и адаптирует все разнообразие информационных потоков под нужды управления деятельностью хозяйствующих субъектов.

Введено в теорию и практику бухгалтерского учета понятие «продукт бухгалтерского учета», как информация, знания и учетная информационный ресурс, которые имеют свою измеримость, стоимость, полезность и качество, полученные в результате синергии технологических средств, методов и организационных процедур, использования которого ожидается принятия эффективных управленческих решений. Определены основные характеристики продукта бухгалтерского учета. Предложены меры, которые будут способствовать формированию качественного продукта бухгалтерского учета для нужд управленческой системы.

Ключевые слова: продукт бухгалтерского учета, учетный информационный ресурс, синергия, эффективность управленческих решений, система управления.

М.А. PRODANCHUK

(Bukovinsky State Finance and Economics University, Chernivtsi, Ukraine)

Theoretical and Methodological Bases of Accounting Product Formation

The article is devoted to deepening of theoretical and methodological provisions of accounting by determining the economic essence of the concept of 'accounting product', the formulation of its main characteristics and properties. There is defined the place of accounting in information system of a company. There is proved that the accounting

system is a major source of accounting information that turns raw data recorded in the documents to qualitative informative product and adapts all the diversity of information flows to the needs of management of businesses.

There is introduced the concept 'accounting product' in the theory and practice of accounting which means the information, knowledge, and accounting information resource which have measurability, cost, usefulness and quality resulting from synergy of technological tools, methods and organizational procedures. And using this concept we expect making effective management decisions. There are defined the main characteristics of accounting product. There are offered a number of measures to promote formation of qualitative accounting product for the purposes of management system.

Keywords: *accounting product, accounting information resource, synergy, efficiency of management decisions, management system.*

Постановка проблеми. Постійні перетворення у веденні бізнесу спонукають підприємства докорінно змінювати підходи до вирішення багатьох економічних питань, у тому числі тих, що пов'язані з управлінням. Обґрунтування і застосування ефективних управлінських методів на сьогодні неможливе без розробки та впровадження принципово нових підходів у сфері інформаційного забезпечення. Це, у свою чергу, породжує потребу в трансформації бухгалтерського обліку як головної інформаційної системи менеджменту. Важливою передумовою при формуванні такої інформаційної системи для потреб різних рівнів управління є дослідження продукту бухгалтерського обліку як економічного, соціального й інституціонального елементу суспільства та визначення його вагомості в управлінні бізнесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідження бухгалтерського обліку як продукту та його значення в управлінні бізнесом зробили значний внесок багато вітчизняних та іноземних учених і практиків. Серед вітчизняних дослідників варто виділити наукові здобутки М.Т. Білухи, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, П.П. Німчинова, О.М. Петрука, М.С. Пушکارа, Н.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченко, В.Г. Швеця, В.О. Шевчука. Серед іноземних вчених і практиків відмітимо праці: Х. Андерсона, М.Ф. Ван Бреди, К. Друрі, Р.С. Каплана, М.Р. Метьюса, Б. Нідлза, Д.П. Нортон, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова, Е.С. Хендріксена. Враховуючи результати напрацьовань учених, слід зазначити, що ряд проблем, які потребують ґрунтовного дослідження, залишилися частково або повністю поза їх увагою.

Метою статті є поглиблення теоретичних та методологічних положень бухгалтерського обліку шляхом визначення економічної сутності поняття «продукт бухгалтерського обліку», формулювання його основних характеристик та властивостей, які дають можливість ефективно впливати на процес прийняття управлінських рішень і на його реалізацію.

Виклад основних результатів дослідження. Система бухгалтерського обліку в управлінні бізнесом виступає визначальною ланкою, яка забезпечує інформацією мікро- та макrorівні ринкової економіки. Від кількості рівнів і запитів менеджменту залежить різноманітність інформації, що безпосередньо впливає на складність формування системи бухгалтерського обліку.

Відтак, як зазначає М.С. Пушкар: «Бухгалтерський облік виконує роль інформатора

управлінської системи щодо забезпечення повноти та достовірності даних про всі суттєві сторони господарської діяльності об'єкта управління. Якість бухгалтерського обліку та ступінь забезпеченості інформацією системи управління залежить від рівня ентропії системи управління, яка відіграє активну роль, а бухгалтерський облік підпорядковується їй як організаційно, так і в методологічному відношенні» [13, с. 32].

Патріарх західного менеджменту П. Друкер у одній із лекцій емоційно наголосив, що у світі не буде нерозвинених країн, а будуть країни не інформовані [1]. Його висновок підтверджується динамікою розвитку світової економіки. Нинішнє століття стало інформаційною епохою, що окреслює напрями формування інформаційної концепції бухгалтерського обліку як дієвого економічного інструменту, впливає на визначення його змісту і на порядок трансформації облікових операцій у інформаційний продукт.

Колектив дослідників на чолі з Ф.Ф. Бугинцем зазначає, що облік – це інформаційна система, в якій первинна розрізнена інформація про господарські процеси перетворюється в інформаційні дані, необхідні для управління господарством, раціонального використання матеріальних і трудових ресурсів, для інших цілей, зумовлених завданням підприємницької діяльності [1]. М.С. Пушкар вважає, що бухгалтерський облік як система є сукупністю елементів певної форми та змісту, взаємопов'язаних і об'єднаних регулярною взаємодією [12, с. 42]. Як зазначає професор К.Е. Каллас, «...система бухгалтерського обліку складається з багатьох відносно самостійних складових частин, які мають не лише вертикальні (ієрархічні), але й горизонтальні зв'язки, що дуже тісно переплітаються між собою» [5, с. 11].

Отже, бухгалтерський облік можна розглядати як систему, оскільки він має ряд ознак, які характеризують його як повністю визначену цілісність і властиві системі: наявність елементів та зв'язок між ними, цілеспрямованість й багатоаспектність. Бухгалтерський облік набуває ознак системи завдяки використанню сукупності всіх елементів його методу, які взаємодіють між собою, залежать один від одного і формують єдине ціле, що забезпечує суцільність, безперервність і взаємопов'язаність відображення його об'єктів. Зв'язки між елементами облікової системи забезпечуються подвійним записом і проявляються у

Бухгалтерський облік

вигляді кореспонденції рахунків. Відображення господарських операцій на кореспондуючих рахунках дозволяє не лише зберегти балансову рівновагу між внутрішніми та зовнішніми елементами, а й проілюструвати напрям руху інформації, зафіксованої в обліку. Тому наявність таких зв'язків і відносин між елементами системи бухгалтерського обліку характеризує її нерозривну єдність із зовнішнім середовищем, у взаємозв'язку з яким вона проявляє свою цілісність.

Структура елементів бухгалтерського обліку та міжсистемні комунікаційні зв'язки характеризують його як інформаційно-комунікаційну систему. Ефективність функціонування облікової системи та системи управління в цілому залежить від виконання комунікаційної функції бухгалтерського обліку.

Інформаційно-комунікаційна система бухгалтерського обліку формує взаємозв'язок між інформаційним простором облікової системи і системою управління бізнесом підприємства.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що систему бухгалтерського обліку можна розглядати, з одного боку, як елемент цілісної інформаційної системи, а з іншого, – як відносно автономну систему, залежно від того, який аспект її зв'язків з іншими системами досліджується. Згідно з принципом генералізації (логічного переходу від окремого до загального), бухгалтерський облік є водночас самостійною системою і складовою (підсистемою) інформаційної системи підприємства (рис. 1).

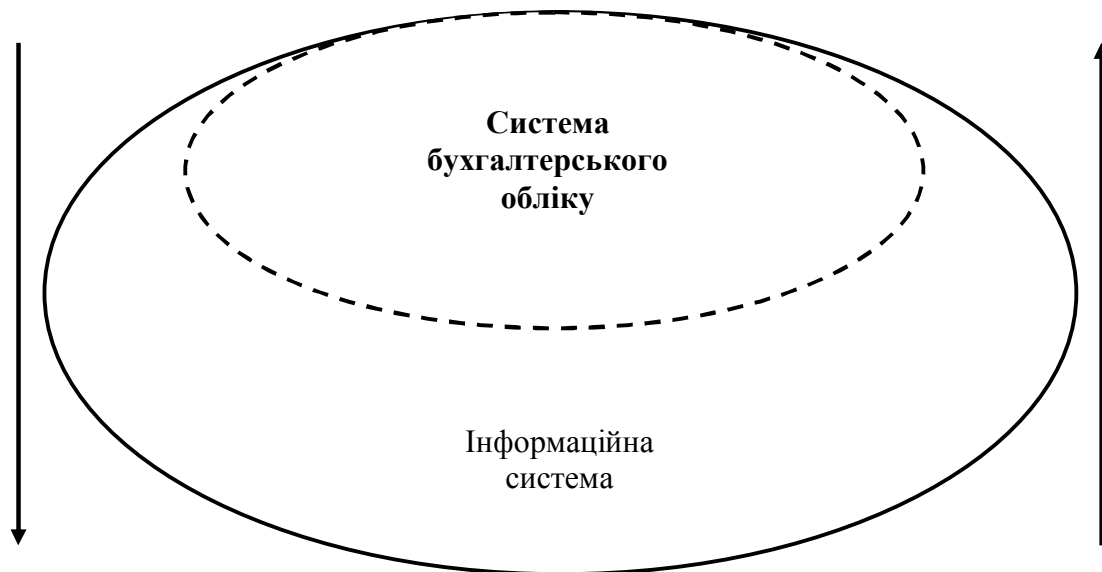

Рис. 1. Місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства

Джерело: сформовано автором.

З цієї позиції для обліку, як складової інформаційної системи, характерні процеси сприйняття, перетворення та передачі інформації. Цей підхід в організації обліку передбачає обов'язкову наявність завдань, динамічних умов, які визначають стійкість і гнучкість системи. Ця система є основним джерелом облікової інформації, що перетворює первинні дані, зафіксовані в документах, у якісний інформаційний продукт та адаптує всю різноманітність інформаційних потоків під потреби управління діяльністю господарюючих суб'єктів.

Ідентифікація бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи та важливого елементу (підсистеми) інформаційної системи формує передумови для його розгляду у взаємодії з системою управління. Тому для вироблення принципів напрямів поглиблення інформаційних можливостей обліку в системі управління економікою дуже важливою є цілісна адаптація облікової системи до менеджменту підприємств. Удосконалення бухгалтерського обліку як системи має здійснюватися на засадах інтеграції з системою

управління. Облікова система є підсистемою, яка належить до більш складних систем економічної інформації і одночасно є автономною системою, яка інтегрується з іншими компонентами системи управління: бюджетуванням, плануванням, прогнозуванням, контролем та аналітичною системою (рис. 2).

Система бухгалтерського обліку як важлива складова інформаційних систем відображає факти бізнес-процесів і узагальнює інформацію про результативність діяльності підприємства, яку використовують у своїй діяльності менеджери для прийняття управлінських рішень. При цьому необхідно, щоб така система реагувала на запити користувачів у чіткій та простій для сприйняття семантичній формі, а також на можливості досягнення взаєморозуміння між постачальником інформації – обліковою системою – та основним її споживачем – системою менеджменту. Саме тому роль бухгалтерського обліку як основної системи інформаційного забезпечення управління сьогодні є надзвичайно важливою. Система бухгалтерського

обліку на основі підвищення інформаційних та комунікативних можливостей, спрямованих на розширення інформаційного облікового поля, дає

можливість мобільно адаптуватися до потреб бізнесу та системи управління ним.

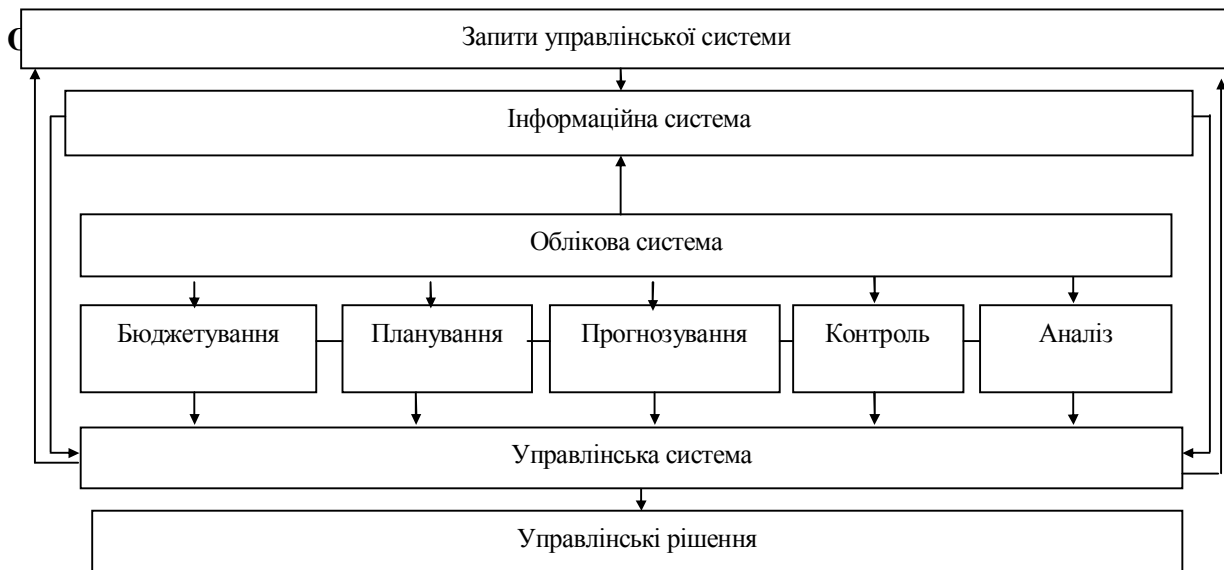

Рис. 2. Механізм адаптації облікової системи до запитів управління

Джерело: розроблено автором.

Отже, обліковій інформації відводиться важлива роль у формуванні основи для прийняття управлінських рішень на підприємстві. О.С. Сухарев визначає, що інформація – це відомості, які мають матеріальний прояв або можуть бути сформовані і представлені в електронному вигляді [14]. Деталізоване тлумачення поняття «інформація» наведено в Законі України «Про захист економічної конкуренції» – «відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості» [10].

Кожне із вищенаведених визначень сутності поняття «інформація» розглядається як:

- повідомлення, які можуть бути збережені на матеріальних носіях;
- відомості в будь-якій формі й вигляді, що їх використовують у процесі аналізу та розробки управлінських рішень;
- один із видів ресурсів, що використовуються в управлінні.

Виходячи з зазначеного визначення, необхідно уточнити, що інформація – це нові відомості, нові дані, нові знання, які зрозумілі для суб'єкта, який їх збирає, опрацьовує та використовує, і які оцінені ним як корисні. Знання – це відображення об'єктивної дійсності про господарські факти, явище, предмет.

Інформація може впливати на процеси управління як позитивно, так і негативно, оскільки існує ризик того, що деякі рішення можуть прийматися на основі недостовірної інформації. Разом із тим дослідження

засвідчує недооцінку управлінським персоналом впливу обліку на результативність діяльності господарюючих суб'єктів. Про це свідчить нехтування даними бухгалтерського обліку при проектуванні та розробці стратегій розвитку аграрного бізнесу.

Проте часто у процесі прийняття рішень використовується значна кількість надлишкової і повторюваної інформації. Звідси випливає, що інформація, яка не використовується в управлінських процесах, не може впливати на їх ефективність.

Достатньою для задоволення потреб менеджменту є обмежена за обсягом, представлена у чітко визначеній формі облікова інформація. Надмірна облікова інформація містить зайві дані, які не застосовуються при прийнятті управлінських рішень або можуть бути контрольно-дублюючими щодо вже наданої інформації. Зайва облікова інформація не завжди приводить до ефективності прийняття управлінських рішень. Для одержання інформації підприємство несе витрати, і тільки ефективні рішення на її основі приносять прибутки.

Одним із основних принципів економічної інформаційної системи є її оптимізація відповідно до заданих параметрів при одночасному підвищенні якості управління. Підтвердження цьому знаходимо у працях Є. Маймінауса [8]. Такий висновок є повністю вірним, адже мета полягає не у «нагромадженні» даних, а у отриманні потрібного для управління їх мінімуму. Ця концепція, як вважав академік В. Німчинов [9], має бути відображена у принципі «мінімум первинної і максимум вторинної інформації».

Певні вимоги щодо інформації в межах управління можуть відігравати другорядну роль. Так, суттєва інформація, але достовірною лише на 70 %,

Бухгалтерський облік

сприятиме прийняттю ефективних рішень. Водночас несуттєва інформація, якщо вона навіть цілком достовірна, не сприятиме прийняттю управлінських рішень. За результатами аналізу використання облікової інформації при прийнятті рішень управлінським персоналом підприємств виявлено, що береться до уваги лише її п'ята частина (15-20 %). Такі дані свідчать про сумнівність прийнятих управлінських рішень.

П. Хорват чітко сформулював основні проблемні питання з приводу інформаційного забезпечення управління підприємством:

- 1) інформація надходить занадто пізно;
- 2) інформація занадто деталізована;
- 3) інформація є загальною та необґрунтованою;
- 4) велика частина інформації спрямована на

висвітлення минулого;

5) інформація містить дані, які можна передати кількісними показниками;

6) керівники окремих підрозділів отримують не постійну, а суперечливу інформацію;

7) інформації, яка би показувала майбутні, ще не відомі цілі, не вистачає, саме питання інформаційного забезпечення для стратегічного планування в багатьох випадках залишається невирішеним [16, с. 205].

Процес підготовки управлінських рішень пов'язаний безпосередньо з реєстрацією, опрацюванням облікової інформації та формуванням баз даних, необхідних для управління. Всі без винятку перелічені процеси вимагають затрат праці та часу. При цьому головним завданням залишається отримання максимально повної, але не громіздкої інформації з мінімальними ресурсними витратами.

З метою підвищення інформатизації системи управління запропоновано ввести в теорію і практику бухгалтерського обліку поняття «продукт бухгалтерського обліку», використання якого у бізнес-процесах підприємства сприятиме прийняттю більш ефективних управлінських рішень.

Будь-яку систему найкращим чином характеризує її продукт. Продукт має містити різноваріативні критерії відносно усіх допустимих сценаріїв економічних перетворень, та варіативні критерії, що змінюють свої значення при різних економічних перетвореннях. До сьогоднішнього дня наша наука не дала відповіді на питання: що є продуктом бухгалтерського обліку? Вчені плідно працюють над цим питанням і намагаються дати відповідь на них у науковій і практичній площині. Тому сьогодні важливо детально вивчати «продукт бухгалтерського обліку» та критерії його якості.

У Законі України «Про інформацію» (ст. 40 і 41) чітко визначено поняття «інформаційна продукція»: «Інформаційна продукція – це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ та організацій».

Економічний продукт – результат людської праці, вкладений у матеріальній сфері (матеріальний

продукт), сфері інтелектуального виробництва (інтелектуальний продукт).

Продукт бухгалтерського обліку отримують у процесі технологічної обробки відомостей і даних. Технологічний процес – це чітко визначена за часом і місцем послідовність проходження виробом різних стадій його виготовлення – від сировини до готового продукту. Сировиною для вироблення облікового продукту є інформаційні ресурси, а їх обробка на різних стадіях дає можливість отримати продукт, тобто знання про певний об'єкт бухгалтерського обліку. Інформаційний ресурс – це економічна категорія, яка поряд із матеріальними ресурсами підприємства є об'єктивним явищем фінансово-господарської дійсності. Інформаційний ресурс – відомості, дані, що відображають не стільки індивідуальні, скільки суспільні знання.

М.С. Пушкар підкреслює, що «саме користувачі задають мету обліку та визначають структуру інформаційних ресурсів», а це потребує знаходження певного балансу інтересів з огляду на дуже різнобічні запити, особливо в умовах посткризових перетворень. Все це вимагає постійного вдосконалення та оптимізації інформаційних потоків, і як наслідок – нових підходів до побудови інформаційно-облікової системи підприємства, адекватних розвитку економічної науки [11, с. 36]. Вважаємо, що майбутнім пріоритетом розвитку теорії та практики бухгалтерського обліку має стати створення інформаційних ресурсів та отримання від них нових знань.

Для розуміння глибини інформаційного ресурсу важливе значення має форма подання знання. Знання відображає різні аспекти реальності у вигляді ідей та уявлень про предмети. Знання мають властивість існувати в різних формах, передаватися іншим людям і матеріалізуватися.

Отже, під «обліковим інформаційним ресурсом» розуміють знання, які отримують від облікової інформації, а також облікову інформацію, що характеризується як знання. Сьогодні у бізнесі знання є найціннішим активом. Тому для досягнення ефективних результатів управління потрібно володіти знаннями про всі господарські процеси, які є двигуном облікового інформаційного ресурсу. Економічне значення облікової інформації полягає в її спроможності виступати обліковим інформаційним ресурсом, що є необхідною умовою і фактором економічної реальності. Такий стан обумовлює необхідність використання облікового інформаційного ресурсу в управлінні бізнесом у контексті досягнення їх синергічного ефекту.

Синергетика є вченням про взаємодію. Цей термін у 1969 р. запропонував керівник інституту Штутгартського університету Герман Хакен для позначення наукового напрямку, який на той час ще не існував. Нове русло досліджень потрібне було для вивчення багатокомпонентних систем і мало на меті пояснення того, як через взаємодію різних елементів утворюються структури на макроекономічному рівні [15, с. 11]. Енциклопедичне тлумачення терміну

«синергія», за С. Мочерним, наступне: «синергія – поява нової продуктивної сили або якісно нових джерел розвитку, підвищення ефективності діяльності в результаті поєднання окремих частин, елементів, факторів у єдину систему за рахунок так званого системного ефекту (емерджентності)» [2, с. 359].

Синергія облікового інформаційного ресурсу – це підвищення ефективності прийняття управлінських рішень суб'єкта бізнесу за рахунок синергічного ефекту в результаті інтеграції технологічної, методологічної та організаційної складових системи бухгалтерського обліку в єдине ціле – продукт бухгалтерського обліку. За законом синергії, сила сформованих у єдине ціле властивостей складових має бути більшою, ніж сума сил кожного елемента, що в нього входять.

У бухгалтерському обліку синергічний ефект характеризується тим, що інтеграція кількох взаємоузгоджених складових виявляється

кориснішою, ніж ізольоване впровадження якоїсь однієї із них. Адже при поєднанні цих елементів їх взаємний вплив відбувається таким чином, що вони здатні разом досягти більшого, ніж за окремого їх застосування. Наслідком впливу таких зв'язків є досягнення синергетичних результатів, які за незалежної діяльності були би недосяжними.

Продукт бухгалтерського обліку – це інформація, знання та обліковий інформаційний ресурс, які мають свою вимірність, вартість, корисність та якість, отримані в результаті синергії технологічних засобів, методів та організаційних процедур, від використання яких очікується прийняття ефективних управлінських рішень. Отже, в основі продукту бухгалтерського обліку є облікова інформація, знання та обліковий інформаційний ресурс, які мають свою вимірність, вартість, корисність та якість, використання яких у бізнес-процесах підприємства сприятиме прийняттю ефективних управлінських рішень (рис. 3).

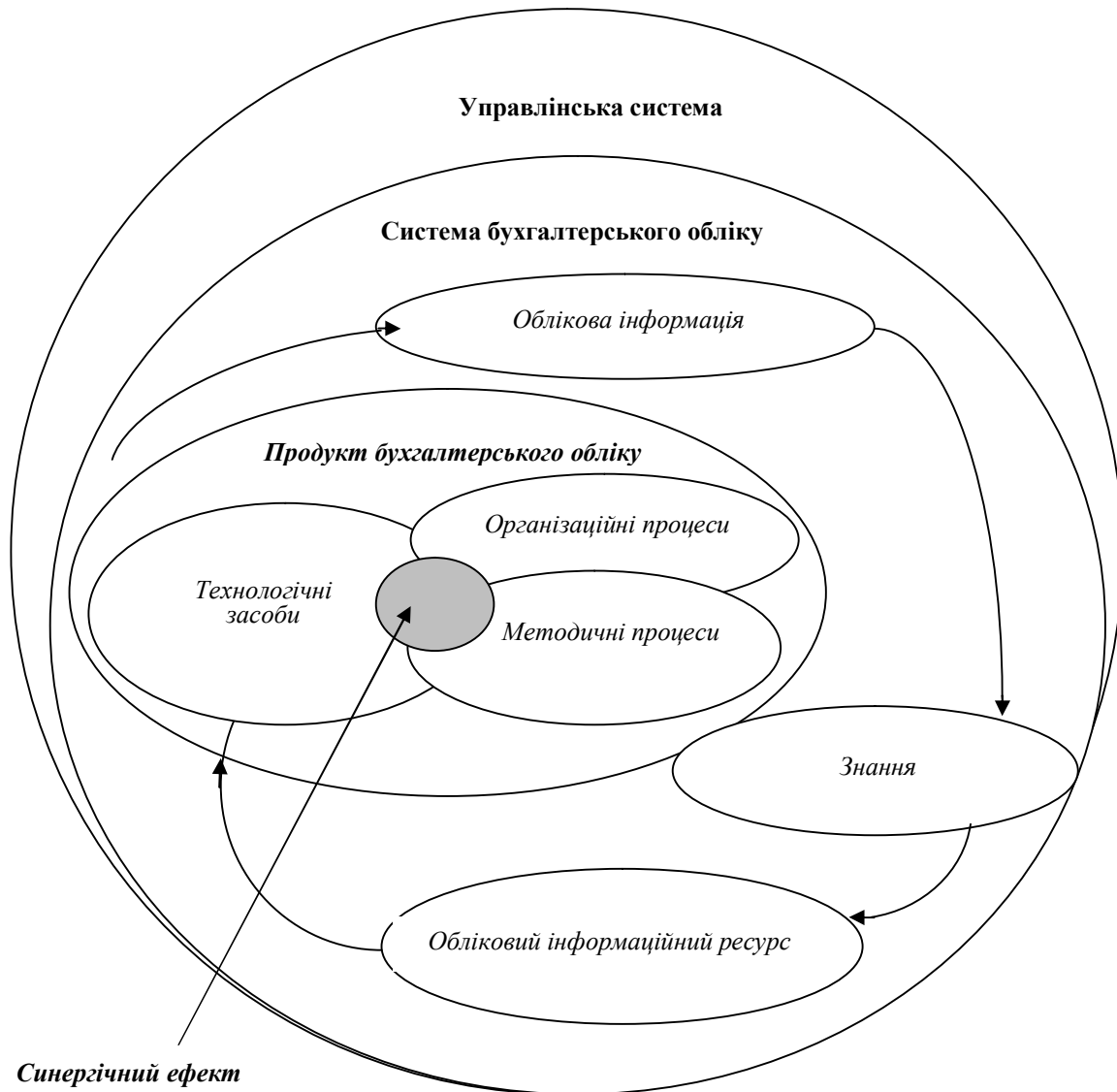

Рис. 3. Формування продукту бухгалтерського обліку в управлінській системі за рахунок синергічного ефекту
Джерело: розроблено автором.

Бухгалтерський облік

Об'єктна структура продукту бухгалтерського обліку вбирає в себе такі характеристики: вимірність, якість, корисність та ефективність, які сприятимуть прийняттю ефективних управлінських рішень.

Перша характеристика такого продукту – вимірність. Для сучасного інформаційного суспільства продукт бухгалтерського обліку має набути нових «вимірів», зокрема юридичних і до певної міри психологічних. Тобто факт що, відбувся, який не суперечить існуючому теоретичному опису, має слугувати мірилом справедливої теорії.

Друга характеристика щодо продукту – це його рівень якості. На ринку успішно реалізуються тільки конкурентоздатна якісна продукція, товар і послуги. Саме тому слід забезпечити його якість, від якої

залежить ефективність діяльності бізнес-суб'єктів та прийняття управлінських рішень. Вважаємо, що якість продукту бухгалтерського обліку прямо залежить від запитів споживачів, а тому її потрібно характеризувати з позиції ефективності у системі прийняття управлінських рішень.

Якість продукту бухгалтерського обліку – це сукупність критеріїв, що здатні відповідати комплексу вимог споживачів, з метою забезпечення обґрунтованих управлінських рішень та розвитку бізнесу підприємства. Виходячи з вищевикладеного, пропонуємо ряд заходів, які сприятимуть формуванню якісного продукту бухгалтерського обліку для потреб управлінської системи рис. 4.

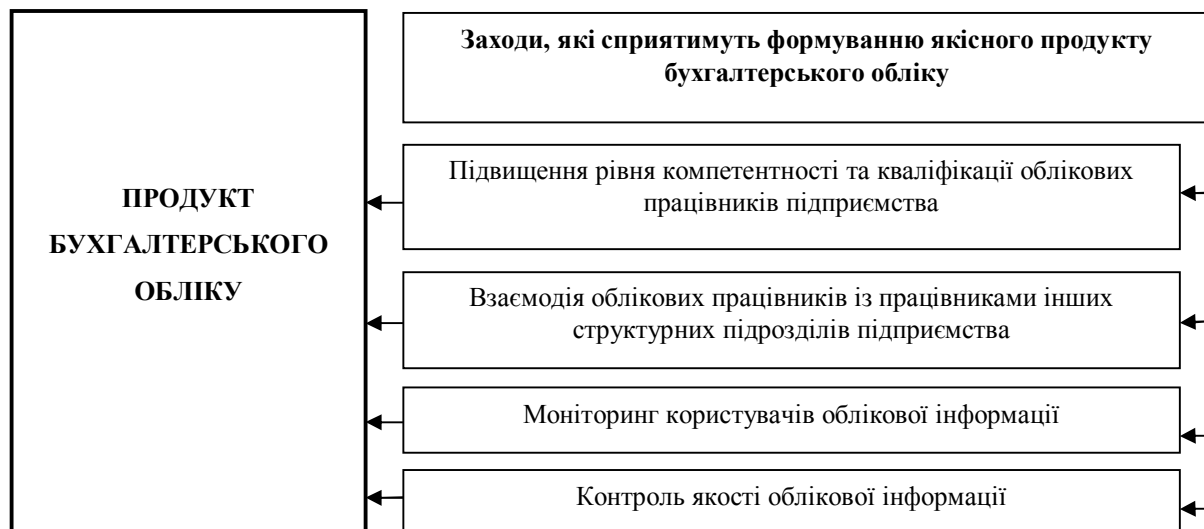

Рис. 4. Заходи формування якості «продукту бухгалтерського обліку»

Джерело: розроблено автором.

Важлива характеристика продукту бухгалтерського обліку – це його корисність для прийняття управлінських рішень. Загальна мета системи бухгалтерського обліку полягає у забезпеченні різного роду користувачів необхідною інформацією про майновий стан та господарські процеси, що відбуваються на підприємстві, для прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах виникає проблема неможливості побудови єдиного підходу до визначення корисності облікового продукту для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Окремі споживачі такого продукту у своїй системі управління застосовують різні моделі прийняття рішень, ефективність яких визначається індивідуальними пріоритетами конкретного менеджера.

Корисність продукту бухгалтерського обліку – це відносна властивість: один і той же продукт бухгалтерського обліку може мати неоднакову корисність для різних користувачів. Ця корисність визначається можливостями, які він надає для управлінської системи при прийнятті рішень, впливом на управління потоками економічної інформації, ступенем досягнення мети управлінської

системи та рівнем впливу на результат діяльності бізнесу.

Важливу роль в управлінні підприємством відіграє ефективність продукту бухгалтерського обліку. Використання облікового продукту передбачає отримання ефективності, вираженої насамперед через економічне благо. Потреби бізнесу сьогодні досить різнопланові, і облікова теорія має максимально задовольнити інтереси усіх суб'єктів підприємницької діяльності.

Запити менеджерів на продукт бухгалтерського обліку не завжди достатньо обґрунтовані. Трапляються випадки, коли продукт бухгалтерського обліку не відповідає їхнім потребам, навіть коли за формальними ознаками, зумовленими необхідністю дотримання нормативних вимог, сформовані відомості обліку відповідають всім критеріям якості. Тому важливо не тільки формувати відповідну інформацію, а й окреслювати об'єктивні вимоги щодо корисності продукту бухгалтерського обліку, яка буде визначатися ефективністю результатів прийняття конкретних управлінських рішень.

Характеристики, яким повинен відповідати продукт бухгалтерського обліку, дають можливість ефективно впливати на процес прийняття

управлінських рішень та на його реалізацію. Якщо продукт не буде відповідати навіть одній із умов можливості його застосування в системі управління, це може призвести до неефективних рішень.

Продукт бухгалтерського обліку має ряд властивостей, які безпосередньо пов'язані з його суттю. Кожна властивість продукту бухгалтерського обліку визначається управлінською ознакою. В результаті досліджень сформовано властивості продукту бухгалтерського обліку, які знаходять вираження у наступних його ознаках:

- не зникає після споживання;
- має нематеріальну форму;
- відображає рівень економічного розвитку підприємства та його складових, в якому він був створений;
- формується в документах на кожній стадії облікового процесу;
- відображається у формі, зручній для сприйняття менеджером;
- переходить з одного бізнес-процесу в інший, при цьому не змінюючи форму і не зазнаючи зносу;
- має потенційність використання у майбутньому.

Зазначені властивості спрямовані на забезпечення прийняття ефективних рішень, реалізацію управлінських завдань із максимальними результатами для менеджменту та на розробку обґрунтованих заходів щодо усунення проблем, які стали причиною недосягнення бажаного для підприємства результату.

Висновки. Відповідно до нових положень організації бухгалтерського обліку в Україні його ведення можуть здійснювати як власні бухгалтерські служби підприємств, так і сторонні консалтингові структури. За таких умов забезпечення якості інформації потребує певної формалізації її фундаментально-прикладної основи. Ефективність управління полягає в тому, щоб приймати рішення з високим ступенем обґрунтованості за оптимально необхідного обсягу інформації з мінімальною її вартістю. Тому важливо не тільки формувати облікову інформацію, а й окреслювати об'єктну структуру продукту бухгалтерського обліку. Розроблено в статті теоретичні та методологічні положення бухгалтерського обліку шляхом введення в його теорію і практику поняття «продукт бухгалтерського обліку» (інформація, знання та обліковий інформаційний ресурс, які мають свою вимірність, вартість, корисність та якість, отримані в результаті синергії технологічних засобів, методів та організаційних процедур), від використання якого очікується прийняття ефективних управлінських рішень. Визначені властивості продукту бухгалтерського обліку, обумовлені управлінською ознакою, які пов'язані з його суттю, що дозволить обґрунтувати пріоритетність облікової інформації в управлінні бізнесом.

4 Список використаних джерел

1. *Бутинець Ф.Ф.* Теорія обліку чи його основи. Що вивчають майбутні фахівці з обліку? /

Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1(22). – С. 19-37.

2. Економічна енциклопедія: [у 3-х т.] / відп. ред. Мочерний С.В. – Т.3 – К., 2001. – 952 с.

3. *Жук В.М.* Розвиток моделювання в бухгалтерському обліку / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 3. – С. 26-32.

4. *Жук В.Н.* Основы институциональной теории бухгалтерского учета: [монография] / В.Н. Жук. – К.: Аграрная наука, 2013. – 408 с.

5. *Каллас К.Э.* Организация автоматизированной информационной системы бухгалтерского учета / К.Э. Каллас. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 176 с.

6. *Кірейцев Г.Г.* Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління / Г.Г. Кірейцев, В.А. Нехай // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 3. – С. 84-90.

7. *Куцик П.О.* Концептуальні підходи до розгляду інформаційних систем обліку в корпоративному управлінні / П.О. Куцик // Облік і фінанси. – 2013. – № 4(62). – С. 52-59.

8. *Майминаус Е.З.* Процессы планирования в экономике / Е.З. Майминаус. – Вильнюс: «Митис», 1967. – 348 с.

9. *Немчинов В.С.* Оптимальное планирование и совершенствование управления народным хозяйством / В.С. Немчинов. – М.: «Наука», 1969. – 448 с.

10. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.08.2013 р. № 2210-14 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

11. *Пушкар М.С.* Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія: [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 359 с.

12. *Пушкар М.С.* Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 567 с.

13. *Пушкар М.С.* Філософія обліку: [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 157 с.

14. *Сухарев О.С.* Основные понятия институциональной и эволюционной экономики / О.С. Сухарев. – М.: Брянск, 2004. – 128 с.

15. *Ходаківський Є.І.* Методологія наукових досліджень у парадигмі синергетики: [монографія] / Є.І. Ходаківський, В.К. Данилко, Ю.С. Цал-Цалко // Вісник ЖДТУ та Житомирського державного технологічного університету, Житомирського обласного об'єднання громадської організації «Спілка економістів України». – Житомир: Вид-во «Рута», 2009. – 332 с.

16. *Хорват П.* Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvat & Partners; пер. с нем.; 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 269 с.